

~Протидія насильству в сім'ї – одне з найважливіших завдань держави~

Йосифович Д.І., начальник кафедри соціально-гуманітарних дисциплін Львівського державного університету внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент

Світова громадськість визнала насильство однією з найбільш розповсюджених форм порушення прав людини в світі. Без подолання цього згубного явища не можна створити умови для самореалізації людини, розвитку демократії, реалізації прав та свобод кожного громадянина нашої держави. У статті 28 Конституції України враховані міжнародні стандарти прав людини і закріплена норма про те, що ніхто не може бути підданий катуванню, жорстокому, нелюдському або такому, що принижує його гідність, поводженню чи покаранню. Ці положення Конституції України відповідають вимогам статті 5 Загальної декларації прав людини 1948 р. і статті 7 Міжнародного пакту про громадянські і політичні права 1966 р.

Крім того, Україна ратифікувала Конвенцію ООН проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання 1984 р., Конвенцію з ліквідації всіх форм дискримінації щодо жінок 1979 р., Конвенцію ООН про права дитини 1989 р. та ін.

Прийняття низки міжнародно-правових документів та активізація міжнародного руху по боротьбі з насильством стосовно жінок, сприяли тому, що Україна однією з перших серед країн СНД ухвалила Закон «Про попередження насильства в сім'ї» [1].

Зрозуміло, що насильство щодо жінок є порушенням фундаментальних прав людини, включаючи право жінок на фізичну та психологічну недоторканність, право на життя, право на рівність жінок та чоловіків, однак насильство в сім'ї не можна ототожнювати з гендерним насильством, або насильством у ставленні до жінок. Потерпілим від насильства в сім'ї може бути будь-який член сім'ї, у тому

числі й дитина. Так само як і кривдником. Тому порушення прав людини в ситуації домашнього насильства не можна зводити лише до порушення прав жінок.

Проблема насильства в сім'ї над жінками і дітьми в нашому суспільстві є водночас і дуже старою, і новою. Старою – тому що вона існує стільки часу, скільки існує й людська сім'я. Новою – тому що на сьогодні еволюційна суспільна свідомість дає можливість усвідомити це явище як соціальне зло, як порушення прав певних членів суспільства [2, с. 72].

Стаття 1 Закону України «Про попередження насильства в сім'ї» визначає його як будь-які умисні дії фізичного, сексуального, психологічного чи економічного спрямування одного члена сім'ї по відношенню до іншого члена сім'ї, якщо ці дії порушують конституційні права і свободи члена сім'ї як людини та громадянина і наносять йому моральну шкоду, шкоду його фізичному чи психічному здоров'ю.

Одними з основних форм насильства в сім'ї є психологічне, фізичне та сексуальне насильство. Між даними поняттями форм насильства існують відношення за типом виключення – за своїм обсягом поняття «сексуальне насильство» менше ніж поняття «фізичне насильство», а поняття «фізичне насильство» – менше ніж поняття «психологічне насильство». В той же час, розгляд генези даних форм показує, що психологічне насильство є «ґрунтом» і «ядром» насильства, його вихідною формою, на основі якої виникають фізичне та сексуальне насильство [3].

Як зазначають фахівці, явище насильства в сім'ї має високу ступінь латентності. Усталені культурні та релігійні традиції, а також стереотипи щодо насильства в сім'ї, як справи закритої, сімейної, яка не підлягає винесенню у сферу публічного обговорення та реагування перешкоджають потерпілим від насильства (перш за все жінкам), скаржитися до правоохоронних органів. Причинами ж того, чому жінки не подають скарг у зв'язку з насильством, є тиск суспільних і родинних обставин та

бажання зберегти відносини. Звернення до правоохоронних органів у фактах домашнього насильства відбувається не після першого випадку насильства, а лише після повторних випадків його вчинення. Таким чином реальна кількість фактів насильства в сім'ї є значно більшою ніж та, яка фіксується правоохоронцями.

Одним із напрямів попередження насильства в сім'ї можна вважати вдосконалення його правової оцінки, яке багато в чому залежить від усвідомлення громадськістю та самими жінками того, що насильство в сім'ї є злочином. Широка роз'яснювальна робота повинна проводитись державними органами спільно із неурядовими громадськими організаціями, що в перспективі мало би посилити превентивний ефект заходів, здійснюваних у сфері попередження насильства в сім'ї.

Список використаних джерел:

1. Про попередження насильства в сім'ї : Закон України від 15 листопада 2001 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2002. – № 10. – Ст. 70.
2. Ноур А. М. Насильство в сім'ї в Україні : стан проблеми, пошук шляхів розв'язання / А. М. Ноур // Український соціум. – 2004. – № 3 (5). – С. 70-76.
3. Попередження насильства в сім'ї – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://donoda.gov.ua/mariinskiy/ua/publication/content/17611.htm>

~Регулювання, протидія та профілактика насильства в сім'ї в Україні~

Квітка Я.М., професор кафедри адміністративної діяльності Національної академії внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент

У даний час, коли в Україні відбувається усвідомлення громадськістю людських прав і свобод, прояви насильства в сім'ї знаходиться на рівні соціальної свідомості. На жаль, офіційна статистика не відображає реальної картини домашнього насильства, оскільки більшість потерпілих не